דהאי ארעא דידי היא ואת לא זבינתה מינאי, זיל לאו בעל דברים דידי את. אמר רבא דינא קאמר ליה: ההוא דאמר ליה לחבריה מאי בעית בהאי ארעא אמר ליה מפלניא זבינא ואכלתיה שני חזקה אמר ליה פלניא גזלנא הוא אמר ליה והא אית לי סהדי דאתאי (א) ואימלכי בך ואמרת לי זיל זבין. אמר ליה א) השני נוח לי הראשון קשה הימנו. אמר רבא דינא קאמר ליה וכמאן כאדמון דתנן ב) העורר על השדה וחתום עליה בעד אדמון אומר השני נוח לי הראשון קשה הימנו וחכ"א איבד את זכותו. אפילו תימא רבנן, התם עבד ליה מעשה אבל הכא דבורא, עביד איניש דמיקרי ואמר. ההוא דאמר ליה לחבריה מאי בעית בהאי ארעא? אמר ליה מפלניא זבינתה, ואכלתיה שני חזקה. אמר ליה פלניא גזלנא הוא. אמר ליה והא אית לי סהדי דאתית באורתא ואמרת לי זבנה ניהלי. א"ל אמינא איזבון דינאי. אמר רבא עביד איניש דזבין דיניה. ההוא דאמר ליה לחבריה מאי בעית בהאי ארעא אמר ליה מפלניא זבינא ואכלתיה שני חזקה. אמר ליה והא נקיטנא שטרא (ב) דזבנה לי(ה) מיניה הא ארבעי שני. א"ל מי סברת שני חזקה תלת שני קא אמינא, שני חזקה טובא קא אמינא. אמר רבא עבידי אינשי דקרו לשני טובא שני חזקה. וה"מ דאכלה שבע (ג) דקדים חזקה דהאי לשטרא דהך. אבל

מפלניא זביניתיה דזבנה מיך ואכלתיה שני חזקה אמר ליה פלניא גזלנא הוא. פי' יש לי עדים שהוא גזלן ואפי' דר ביה חד יומא הא קי"ל דגזלן אין לו חזקה ולא כפ"ה דפירש דאין לו עדים שהחזיק בה המוכר אפי' יום אחד דהו לא הוה מלי טעין פלניא גזלנא הוא משמע שרוצה לפרש גזלנא הוא לא שיש לו עדים שהוא גזלן אלא כלומר בגזל (ז) היא הקרקע בידו ואין נראה לר"י דהוה ליה לאוקי כדמסיק לעיל לא קמודית לי דארעא דידי הוא ואת מיגלי לא זביניתיה וכו': **עביד** איניש דקרי לשני טובא שני חזקה. אבל אי לא עביד אף על גב דאית ליה סהדי דאכלה שבע שנין לא מהימנינן דהא איהו דמכחיש להו דמודה שלא אכלה אלא שני חזקה דהיינו שלש שנים: אבל

ג) **אמר ליה מפלניא וזבינתא דזבנה מינך** כלומר שאמר לי בשעת מכירה שהוא לקחה ממך ומאחר שלא טען ואכלתי' שני חזקה שטר מכירה שלו שודע בידו ומסקנא דמילתא מוקמינן ליה ביד המערער והיינו טעמא דכיון דמודה דשלו היה הקרקע מתחלה, לא מבעיא היכא דלא החזיק בה שלש שנים אלא אפילו החזיק בה שלש שנים נמי אינה חזקה ומפקינן ליה מיניה דהא חזקה שאין עמה טענה היא שהוא אינו יודע אם היתה של אותו שמכרה לו אם לאו והוה ליה כהכיר בה בשדה שאינה שלו של מוכר ויחזירנה למערער והוא יגבה מעותיו מן המוכרו לו כדפסקינן בשנים אוחזין (ב"מ דף טו:) ואף על גב דליכא עדים למערער, מדקאמר ולא מודית לי כו' ולא אמרינן מיגו דאי בעי אמר אנא זבינתה מינך ואכלתיה שני חזקה (ד) (כדאמר) מפלניא זבינתה דזבנה מינך נאמן שהוא עצמו אינו יודע אם זבנה המוכר מיניה דמערער אם לאו הלכך כיון דהוא מודי למערער דשלו היתה הודאת בעל דין כמאה עדים דמי וגם מודה הוא שאינו יודע אם לקחה המוכרה לו מן הבעלים אם לאו דהא לא טעין דזבנה מינך קמאי דידי' וגם אין לו עדים שהחזיק בה המוכר יום אחד, הלכך הפסיד, אבל החזיק זה שלש שנים וטעין "מפלניא זבינתה דזבנה מינך קמאי דידי" כלומר שידעתי בברור שלקחה מינך, נאמן מיגו דאי בעי אמר אנא זבינתה מינך ואכלתיה שני חזקה' אי נמי יש לו עדים שהחזיק בה המוכר יום אחד והכי אמרינן לקמן בפירקין (דף מח:) גבי ההוא דדר בקטתא בעיליתא ארבע שנין והכא בהאי עובדא אפילו אם באו עדים שהחזיק בה יום אחד אותו המוכר אבל אין יודע אם לקח אותה אם לאו אינו מועיל כלום מאחר שזה לא החזיק שלש שנים וגם הראשון אין לו שטר מכירה מן הבעלים: **ולא קא מודית לי כו'.** כמו שפירשתי: **ואת מיגלי לא זבינתה.** שאפילו אם היית טוען דמינאי זבינתה הלא אין לך לא שטר ולא חזקה: **זיל.** מקרקע שלי לאו בעל דברים דידי את ואני מוחזק בה יותר ממך שאתה לא החזקת שלש שנים: **אמר רבא דינא קאמר ליה.** המערער אם החזיק בה שלש שנים כמו שפירשתי וכן הלכה: **מפלניא זבינא ואכלתיה שני חזקה.** ואין לו עדים שהחזיק בו אותו המוכר יום אחד דאו לא הוי מלי טעין "פלניא גזלנא הוא" דהא טוענין ללוקח והכי מפרש לקמן גבי ההוא דדר בקטתא בעיליתא ארבע שנין: **פלניא גזלנא הוא.** בשדה זו שממני גזלה: **ואימלכי.** נטעלתי: **זיל זבין.** לך קנה: **השני נוח לי.** אתה טוח לי לריב עמך ולהוציאה ממך בדין: **אמר רבא דינא קא"ל.** המערער ויטול שדהו דאפילו אדמון ורבנן לא פליגי אלא בדעביד המערער מעשה לסייעו ללוקח לקנות שדהו אבל בדבורא בעלמא כולהו מודו כרבא כדמפרש ואזיל ואע"פ שהחזיק בה ג' שנים בלא מחאה יפסיד דהא חזקה שאין עמה טענה היא שמודה הוא שלא לקחה מיד הבעלים כי אם מיד איש נכרי שאין ידוע שהיה לו חלק בה אפילו יום אחד ולא מלי טעין אמאי לא מיחה מערער בתוך שלש דהיכא אמרינן דמפסיד מערער בשתיקתו היינו היכא דטעין אידך "מיך זבינתה ואכלתיה שני חזקה" דעד שלש שנים מיזדהר איניש בשטריה טפי לא מיזדהר הלכך זה שלא מיחה והוא לא נזהר בשטרו הפסיד אבל הכא דמודי מחזיק דלא מיניה דמערער זביה שהוא בעל הקרקע ובעדים זבנה לא הורע כחו של מערער בשתיקתו שהחזקה במקום שטר מכירתו עומדת וכיון דאין שטרו מועיל לו שהרי מגזלן לקח אף חזקתו אינה כלום: **כמאן כאדמון.** ואנן קיימא לן כרבנן בפרק אחרון דכתובות: **דתנן.** ראובן העורר על שדה שמכר שמעון ללוי ואומר ראובן כי שמעון גזלו ממנו והוא ראובן המעורר חתום עליה בעד, באותו שטר מכירה שכתב לו שמעון ללוי חתם ראובן ועד אחר עמו: **השני.** לוי נוח לי ולכך חתמתי: **מעשה.** שחתם עד: **דמקרי ואמר.** לשון ויקר מקרה (רות ב): **ואמרת לי זיל זבנה ניהלי.** ואם שלך היתה היה לך להוציא ממנו בדין חנם ולא לאבד מעותיך: **אמינא לאיזבון דינא.** אמרתי בלבי טוב לי לקנות בדמים מועטים קרקע הראוי לי ולא לטרוח ולבא בדין: **עביד איניש דזבין דיניה.** אדם תם שאינו רוצה להתקוטט אפילו על שלו עשוי הוא להוציא מעותיו ליטול את שלו בלא דין ומחלוקת ובפירוש ר"ח מפורש אמינא לאיזבן דינאי לקנות המריבות כלומר אע"פ שהיא שלי איני מוציאה מידו בלא מריבות ודינין אקנה אותם הדינין והמריבות באלו המעות אע"פ שעיקר הארץ שלי: **ואכלתיה שני חזקה.** ולא נזהרתי בשטרי יותר: **אמר ליה והא נקיטנא שטרא.** שכתוב בה דזבנה לי כלומר שקניתיה אני מן המוכר הזה ארבע שנים ונמצא שקדם מקחי לחזקה שלך שנה אחת ואת מיגלי לא זבינתה הלכך חזקה שאין עמה טענה היא שהמוכר לא יכול למוכרה לך שכבר מכרה לי קודם: **א"ל.** מחזיק למערער מי סברת דמאי דאמינא "שני חזקה" דהיינו תלת שני בלמלום: **שני חזקה טובא קאמינא.** שקדמו לשטר שלך הרבה ויש לי עדים בכל החזקה כדמפרש (ה) (ונקט' אבל) ולפיכך אמרתי "שני חזקה" סתם שלא הייתי יודע שהיה לך שטר של ארבע שנים שאצטרך לטעון ולפרש "שני חזקה טובא": **אמר רבא עביד איניש דקרי שני טובא שני חזקה.** סתם ואם בא לטעון אחרי כן דשני חזקה טובא (ו) יותר מג' שנים אין זה חוזר וטוען טענות אחרות להכחיש טענת ראשונות ואנן קי"ל לקמן דאין אדם טוען בב"ד וחוזר וטוען טענות אחרות להכחיש הראשונות אלא אחר טענת הראשונות נפסוק הדין הלכך כי מייתי סהדי בהני שני חזקה טובא מהימנינן ליה שהרי לא חזר וטען: **והני מילי.** דמוקמינן לה בידיה דאייתי סהדי דאכלה ז' שנין שקדמו שני חזקה שלו למכירת השטר של מערער שהמוכר עצמו לא יכול למוכרה אחר שהחזיק בה ג' שנים בשופי אבל אי לית ליה סהדי אלא משית שני הדין עם בעל השטר, דאין לך מחאה גדולה מזו שמיחה המוכר בזה המחזיק לסוף שתי שנים שמכר לאחר והיה לו לזה להזהר בשטרו לעולם עד שיוציא השטר מיד השני ויקרענו/ ויש מפרשים דאין צריך עדי חזקת ז' שנים אלא של ג' אחרונים ולאו מהימנינן ליה על השאר מדאמר רבא עביד איניש דקרי לשני טובא שני חזקה למדו כן דאי איכא סהדי על כל השבע שנים אמאי איצטריך למימר עביד איניש כו' ולאו מילתא הוא שהרי החזקה במקום השטר עומדת ולא יהא חזקת ג' שנים האחרונים שיש לו עדים עליהם אלא שטר של ג' שנים והרי שטר של ד' שנים הקודם לו פוסלו, ומדברי רבא אין ללמוד דלא צריך עדים לז' שנים שהרי רבא להודיענו בא דאינו קרוי חוזר וטוען במאי דאמר לבסוף "שני חזקה טובא" קאמינא דעביד איניש כו' שאילו היה חוזר וטוען להכחיש דברים הראשונים אפי' כי מייתי סהדי בהני אחרונים אינו כלום דהודאת בעל דין כמאה עדים דמי ואחר טענת הראשונות כלך ובפי' ר"ח נמי מצריך עדים לכל הז' שנים:

זה

עין משפט נר מצוה

כ א מיי' פי"ד מהל' טוען ונטען הלכה יד סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סי' קמו סעיף יג:

כא ב ג מיי' פט"ו שם הלכה ג סמג עשין לה טוש"ע ח"מ סי' קמו סעיף ח וסי' קמו סעיף ה:

כב ד מיי' שם הלכה א סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קמו סעיף א:

כג ה מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף ה:

כד ו ז מיי' שם וסמג שם טוש"ע ח"מ סי' קמו סעיף יח:

כה ח ט י מיי' שם פט"ו הלכה ז סמג שם טוש"ע שם סעיף יט:

מבנה
"מפלניא
זבינא ואכלתיה
שני חזקה"

מסורת הש"ס

א) [לקמן דף מג:]
ב) כתובות דף קס.
ג) שייך לע"א:

רבינו גרשום

דאמרי' השני נוח לי להוציאה מתחת ידו מש"ה אמרנא ליה זיל זבין והראשון שגזלה קשה הימני ולא הייתי יכול לטעון*) בעדו: והוא המערער חתום עליה בעד אדמון אמר יכול לומר המערער משום הכי חתמי על שטר מכירה השני נוח לי והראשון קשה הימני הכא נמי לא שנא: אבל דבורא דמשיא עצה מיקרי ואמר ליה: אמינא איזבין דינאי. כלומר אע"פ שהוא שלי מן הדין אמרתי אקנה אותה ממך שלא רציתי להקים עמך ועכשיו הואיל ולא רצית למוכרה לי אוציאנה מידך בבית דין: עביד אינש דזבין דיניה. מי שאינו רוצה להתקוטט קונה דבר שבדין היה להיות שלו מפני קשיות בעל דינו: ד' שנין. כלומר שנה אחת היתה שלי קודם שהתחילו שני חזקה שלך: והנימילי דאמרי' עביד אינש דקרי לשני טובא שני חזקה להיכא דאכלה שבע שנים ג' שני חזקה קודם זמנו דשטרא דהאי. אבל אכליה המחזיק שית והאי אידך יש לו שטר שקנאה ד' שנים בתוך אותן ו' שנים דהאי לא אכלה כי אם ב' שנין קודם זמן שטרו יכול לומר לו האי בעל השטר למחזיק כיון דהמוכר מכרה לי לסוף ב' שנים שהיתה בידך אין לך מחאה גרולה מזה דגלי מוכר דעתיה דאותה חזקה שהחזיק בה אינה חזקה:

*) נראה דצ"ל ולא הייתי יכול לטעון עמו:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואימלכי בך: (ב) שם דזבנא לי מיניה הא ארבע: (ג) שם דאכלה שבע שנין דקדים: (ד) רשב"ם ד"ה א"ל מפלניא וכו' שני חזקה כי אמר נמי מפלניא זבינתה דזבנה מיך נאמן וכו' יום אחד לכך הפסיד וכו' אם לקח אותה המוכר אם לאו: (ה) ד"ה שני חזקה טובא וכו' כדמפרש לקמן ולפיכך אמרתי כצ"ל ותיבת אבל נמחק: (ו) ד"ה אמר רבא וכו' טובא קאמר יותר מג' שנים: (ז) תוס' ד"ה מפלניא וכו' כלומר בגזל בא לו הקרקע בידו: